

Judikát NS 21 Cdo 3840/2014

Soud:	Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí:	09/02/2015
Spisová značka:	21 Cdo 3840/2014
ECLI:	ECLI:CZ:NS:2015:21.CDO.3840.2014.1
Typ rozhodnutí:	ROZSUDEK
Heslo:	Přípustnost dovolání Pracovněprávní vztahy Okamžité zrušení pracovního poměru Povinnosti zaměstnanců Pracovní kázeň Zavinění
Dotčené předpisy:	§ 55 odst. 1 písm. b) předpisu č. 262/2006Sb. § 38 odst. 1 písm. b) předpisu č. 262/2006Sb. § 301 předpisu č. 262/2006Sb. § 243b odst. 2 část věty před středníkem o. s. ř.
Kategorie rozhodnutí:	C

Podána ústavní stížnost

datum podání	spisová značka	soudce zpravodaj	výsledek	datum rozhodnutí
11/13/2015II. ÚS 3339/2015	JUDr. Jiří Zemánek		odmítnuto	07/06/2016

21 Cdo 3840/2014

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Novotného a soudců JUDr. Ljubomíra Drápala a JUDr. Lubomíra Ptáčka, Ph.D., v právní věci žalobkyně PharmDr. R. K., zastoupené Mgr. Danielem Maškem, advokátem se sídlem v Praze 1, Opletalova č. 1535/4, proti žalované JUDr. Ing. Heleně Horové, se sídlem v Praze 3 - Vinohradech, Libická č. 1917/8, jako insolvenční správce úpadce Dekron a. s. v likvidaci, se sídlem v Praze 6, Jednořadá č. 1051/53, IČO 254 54 552, zastoupené Mgr. Vojtěchem Novotným, advokátem se sídlem v Praze 1, Karlovo nám. č. 24, o neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 15 C 61/2008, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. října 2012 č. j. 23 Co 165/2012-248, takto:

I. Dovolání žalobkyně se zamítá.

II. Žalobkyně je povinna zaplatit žalované na náhradě nákladů dovolacího řízení 12.463,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Vojtěcha Novotného, advokáta se sídlem v Praze 1, Karlovo nám. č. 24.

Odůvodnění:

Dopisem ze dne 28. 3. 2008 zaměstnavatel Dekron a.s. sdělil žalobkyni, že s ní okamžitě ruší pracovní poměr pro zvláště hrubé porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k vykonávané práci. Důvod tohoto opatření spatřovala v tom, že žalobkyně „přes opakovaná upozornění znovu porušila zákaz provádění hotovostních plateb nad 1.000,- Kč bez předchozího souhlasu“, že „při kontrole nakládání s peněžní hotovostí v lékárně dne 21. 2. 2008 bylo zjištěno, že řádně neodvádí denní tržby“, a že „v souhrnu odevzdala částku o cca 60.000,- Kč nižší, než odpovídá prodanému zboží“, a konečně, že „kontrolou evidence zboží v lékárně bylo zjištěno, že neoprávněně nakládala se zbožím“, když „řadu položek

zboží eviduje z prodejny cenou 0,- Kč, ačkoli zboží bylo prodáno zákazníkům za běžné ceny, čímž je značně zkrácena skladová evidence", a že „se zbožím, které žalobkyně označila za prošlé, disponovala v rozporu s právními předpisy a s provozním řádem lékárny tím, že je poskytla neznámým třetím osobám“.

Žalobkyně se domáhala, aby bylo určeno, že okamžité zrušení pracovního poměru ze dne 28. 3. 2008 je neplatné. Žalobu zdůvodnila zejména tím, že striktním dodržováním pokynů, aby si hotovostní platby přesahující 1.000,- Kč nechala schvalovat příslušným zaměstnancem žalovaného, by byl v podstatě ochromen provoz lékárny, protože část zboží by bez hotovostních plateb přesahujících 1.000,- Kč vůbec nebyla do lékárny dodavatelé dodána. Jestliže tedy v některých případech prováděla platby za příjem zboží převyšující částku 1.000,- Kč bylo to odůvodněno naléhavou provozní potřebou lékárny. Ke zjištění při kontrole provedené dne 21. 2. 2008 uvedla, že důvodem neodvedení finančních prostředků je, že „pravděpodobně došlo ke ztrátě těchto finančních prostředků“. Bezprostřední příčina ztráty spočívá ve skutečnosti, že přístup do všech prostor lékárny a tím i k finanční hotovosti měl po celou dobu trvání pracovního vztahu žalobkyně nekontrolovaný počet osob, že žalobkyni po nástupu do práce nebyly předány všechny klíče od lékárny, neboť dostala k dispozici 4 ks klíčů, a později se dověděla, že těchto klíčů existuje 7 ks. V návaznosti na toto zjištění byly na žádost žalobkyně vyměněny zámky od vchodu lékárny a k další ztrátě finančních prostředků již nedošlo. Z pracovní smlouvy nevyplývá, že by převzala zodpovědnost za ztrátu svěřených hodnot, nebyla uzavřena dohoda o odpovědnosti za schodek na svěřených hodnotách, a ve vztahu k obecné odpovědnosti žalobkyně ve vztahu k nakládání s finančními prostředky žádnou svou povinnost neporušila. Ohledně tvrzení o údajném neoprávněném nakládání se zbožím žalobkyně poukázala na to, že s cenou 0,- Kč nebo 0,50 Kč bylo evidováno jen zboží po expirační době, a pokud takové zboží bylo vydáno, jednalo se zejména o výdej zboží v součinnosti s nadřízenou zaměstnankyní žalobkyně paní D.

Obvodní soud pro Prahu 4 poté, co usnesením Městského soudu v Praze ze dne 9.11.2009 č.j.: MSPH 78 INS 6662/2009-A-10 byl zjištěn úpadek Dekron a.s. „v likvidaci“, na jeho majetek prohlášen konkurs a insolvenčním správcem ustanovena JUDr. Ing. Helena Horová, rozsudkem ze dne 28. 5. 2010 č.j. 15 C 61/2008-127 žalobě vyhověl a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni 18.800,- Kč na náhradu nákladů řízení na účet zástupce žalobkyně. Ve věci samé dospěl k závěru, že byl sice vydán pokyn, že žalobkyně nemůže platit hotově více než 1.000,- Kč, nicméně vzhledem ke zvýšení obrátu za tržby pouze za volný prodej kosmetiky a ostatních doplňků soud nepovažuje toto rozhodnutí společnosti o omezení placení a nákupu za hotově „za rozhodnutí, které by mělo vést ke zlepšení finanční situace společnosti, ale spíše za rozhodnutí účelové“. Plnění pracovních povinností je sice základní povinností zaměstnance, ale „jestliže pokyny nadřízených jsou v rozporu s tím, aby se dosáhlo vyšší tržby v lékárně, pak je těžko považovat porušení těchto pokynů za hrubé porušení pracovních povinností souvisejících s plněním pracovních povinností“. Pokud se týče ztráty tržby v částce 60.000,- Kč ani zde soud neshledal, že by bylo řádně prokázáno, že ke ztrátě došlo pouze jednáním žalobkyně, neboť tržby byly vybírány i ostatními zaměstnanci, kteří v případě nepřítomnosti žalobkyně sami přepočítali peníze a peníze uložili do trezoru. I když byl od trezoru pouze jeden klíč, byl ponecháván v lékárně a tak měli přístup všichni zaměstnanci. „Není možno shrnout“, že pouze žalobkyně odpovídala za tržby, neboť neměla ani podepsanou dohodu o hmotné odpovědnosti. Jde-li o vedení evidence došlého zboží, pak podle názoru soudu prvního stupně není možno vzít za prokázané, že by všechny chyby, které se v tomto systému našly, byly chybami žalobkyně, a že by jen ona porušila své povinnosti spojené s výkonem práce. Za tohoto stavu nebylo prokázáno, že by se žalobkyně dopustila porušení pracovních povinností zvlášť hrubým způsobem.

K odvolání žalované Městský soud v Praze usnesením ze dne 16. 2. 2011 č. j. 23 Co 564/2010-177 rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Ztotožnil se s námitkami žalované v tom, že podstatnou část rozsudku tvoří popis provedených důkazů a opisy výpovědí svědků, a že soud v rozsudku zcela pominul další jeho náležitosti předepsané v ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř. a zdůraznil, že je rovněž povinností soudu výslovně se vypořádat i s tím, proč nečiní z některých provedených důkazů žádná zjištění a uvést, o které důkazy jde. Z těchto důvodů odvolací soud považoval rozsudek za nesrozumitelný a v odvolacím řízení nepřezkoumatelný. Ke vznesené námitce ohledně účastenství odvolací soud poukázal na to, že soud prvního stupně v průběhu řízení rozhodl o vstupu insolvenční správce do řízení, že žalovaná v odvolání označila tuto žalovanou shodně, jak to učinil soud prvního stupně v napadeném rozsudku, a že odvolání bylo podáno advokátem, kterého insolvenční správce zmocnila k zastupování v tomto řízení. Proto je nepochybné, že odvolání bylo podáno oprávněnou osobou.

Obvodní soud pro Prahu 4 poté rozsudkem ze dne 19. 10. 2011 č. j. 15 C 61/2008-193 žalobě opět vyhověl a žalované uložil, aby zaplatila žalobkyni na náhradu nákladů řízení 37.880,- Kč „na účet právního zástupce žalobkyně“. Ve věci samé vycházel ze zjištění, že po nástupu žalobkyně došlo ke značnému zvýšení obrátu, snažila se získávat zboží, které nedodával velkoobchod jako lékárenské zboží, především kosmetiku a doplňky stravy, které dodávaly společnosti, které s ohledem na dřívější jednání nebyly ochotny poskytovat toto zboží na faktury a žádaly zaplacení tohoto zboží v hotovosti. „Přes znalost těchto skutečností“ vedení společnosti vydalo začátkem roku 2008 pokyn, že žalobkyně nesmí platit za hotové částky vyšší než 1.000,- Kč, pokud to není schváleno pracovníkem společnosti. V pokynu však není uvedeno, který zaměstnanec má oprávnění toto schvalovat ani není tento pokyn řádně zdůvodněn, proto se jeví toto opatření vůči žalobkyni jako opatření účelové. Co se týče ztráty tržeb ve výši 60.000,- Kč, nebylo prokázáno, že by tyto prostředky zcizila žalobkyně, a že by byla jedinou osobou, která měla přístup k finančním částkám, které byly získány z tržeb. Z provedených důkazů bylo prokázáno, že „všichni měli přístup do pokladny, na konci směny se vyjel blok ohledně tržeb, přepočítaly se peníze a vše se dalo do trezoru, klíče od trezoru se tam nechávaly, takže bylo na vedení společnosti, pokud zjistilo, že žalobkyně nepředala částku odpovídající tržbám předchozího dne, aby provedla šetření, kdo v té době skutečně tržby spočítal, kdo je do trezoru ukládal a jakým způsobem došlo ke ztrátě této částky“. K výtce ohledně evidence došlého zboží do počítače soud prvního stupně uvedl, že přístup do počítačového systému měli pod jedním heslem i ostatní zaměstnanci, takže nebylo prokázáno, že by žalobkyně byla jedinou osobou, která se dopouštěla takových chyb ve skladovém účetnictví, které by poškozovaly žalovanou společnost. Je sice pravdou, že plnění pracovních povinností je základní povinností zaměstnance, ale „co se týče pokynů nadřízených, pak tyto pokyny mají vést k tomu, aby společnost a lékárna dále prosperovaly, nikoli k tomu, aby bylo zabráněno, aby se do lékárny dostalo zboží, které bylo dobře prodejné“.

K odvolání žalované Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 22. 12. 2012 č.j. 23 Co 165/2012-248 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu na určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru ze dne 28. 3. 2008 zamítl, a rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit žalované na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů 31.150,- Kč k rukám advokáta Mgr. Vojtěcha Novotného. K jednotlivým důvodům, které vedly žalovanou k tomu, že s žalobkyní okamžitě zrušila pracovní poměr, odvolací soud uvedl, že, pokud žalobkyni předseda představenstva počátkem ledna 2008 přikázal, aby nečinila platby v hotovosti nad 1.000,- Kč, pak žalobkyně svým jednáním porušila svoji povinnost spočívající v povinnosti plnit pokyny nadřízených a řádně hospodařit s prostředky svěřenými jí zaměstnavatelem. Je zcela irelevantní, zda jejím jednáním došlo ke zvýšení tržeb žalované,

neboť žalobkyně byla přijata jako lékárník asistent, a ačkoliv byla posléze pověřena vedením lékárny, ze své pracovní pozice za ekonomické výsledky žalované neodpovídala; přitom žádný právní předpis zaměstnanci neumožňuje, aby svévolně nakládala s prostředky zaměstnavatele. Dále bylo prokázáno, že žalobkyně byla v lékárně jediným zaměstnancem na plný úvazek, byla pověřena vedením lékárny, a mezi její povinnosti náleželo i přepočítání tržeb za každý den, jejich uložení do trezoru a po stanovené době také odnesení tržby do banky. Žalobkyně obdržela veškeré klíče od lékárny i jediný klíč od trezoru. Ústně i písemně jí byl dán pokyn, aby dalším osobám vydávala klíče jen na základě písemného dokladu. Připustila-li, že klíče od lékárny i od trezoru byly volně přístupné, aby též nechávala klíče od lékárny v protější kavárně, byl tím umožněn vstup do lékárny i třetím osobám, a jestliže dále svoji povinnost ukládat tržby do trezoru přenesla na svědkyni P.-L., porušila tím povinnost uloženou v ustanovení § 301 písm. b) zák. práce. Přestože žalovaná neuzavřela se žalobkyní dohodu o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování, měla si počínat tak, aby nedocházelo ke škodám na majetku žalované. Bylo rovněž prokázáno, že žalobkyně neoprávněně nakládala se zbožím, neboť řadu položek evidovala s prodejní cenou 0,- Kč, přestože byla seznámena s provozním řádem lékárny, byla zaškolená v práci s počítačovým programem. Její povinností bylo evidovat přijaté zboží v počítačovém programu, za tímto účelem jí bylo svěřeno heslo pro vstup do počítače. Zboží evidované s hodnotou 0,- Kč bylo do počítače vloženo pod jménem žalobkyně. Jestliže svědkyně P.-L., která v lékárně vypomáhala, do počítače vkládala zboží pod heslem žalobkyně, neukládala nikdy toto zboží s cenou 0,- Kč. Ať již vložení zboží s cenou 0,- Kč učinila sama žalobkyně nebo sdělením hesla neoprávněně osobě umožnila, aby zboží bylo evidováno s prodejní cenou 0,- Kč, porušila povinnost dodržovat právní předpisy vztahující se k jí vykonávané práci, dodržovat ostatní předpisy vztahující se k jí vykonávané práci, střežit a ochraňovat majetek žalované a nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy žalované. Bylo-li žalobkyni vytýkáno, že disponovala s prošlým zbožím v rozporu s právními předpisy a provozním řádem lékárny tak, že ho měla poskytovat třetím osobám, toto jednání žalobkyně nebylo v řízení prokázáno. Při hodnocení intenzity protiprávního jednání žalobkyně přihlédl odvolací soud k tomu, že žalobkyně byla ze své pracovní pozice odpovědná za celý chod lékárny, byla v podstatě jediným stálým zaměstnancem na plný úvazek, zneužila této situace a svého postavení, se svěřenými finančními prostředky i se zbožím nakládala nedbale a podle svého uvážení v rozporu s pokyny nadřízených i vnitřním předpisem, s nímž byla seznámena; na porušování pracovních povinností byla přitom žalovaná upozorněna. Vzhledem k tomu, že na místě závěr, že porušila povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahující se k jí vykonávané práci zvláště hrubým způsobem, a proto nebylo možné po žalované spravedlivě požadovat, aby žalobkyní, vůči níž nutně musela ztratit důvěru, zaměstnávala i po dobu výpovědní doby.

Proti tomuto rozsudku odvolací soud podala žalobkyně dovolání. Namítala, že řízení je postiženo vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Jestliže proti rozsudku soudu prvního stupně ze dne 28. 5. 2010 č. j. 15 C 61/2008-127 podala odvolání společnost DEKRON a. s. v likvidaci, a nikoli žalovaná, pak tato společnost v té době již nebyla účastníkem řízení a jí podané odvolání z tohoto důvodu mělo být podle ustanovení § 218 písm. b) o. s. ř. odmítnuto. Další vady řízení spatřovala dovolatelka v tom, že při jednání konaném dne 22. 10. 2012 nebyli účastníci v rozporu s ustanovením § 215 odst. 2 věty druhé o. s. ř. vyzváni, aby shrnuli své závěry a vyjádřili se k dokazování a ke skutkové a právní věci, nebyl také proveden důkaz e-mailem ze dne 25. 3. 2008, jehož účelem bylo zpochybnění věrohodnosti e-mailové komunikace mezi předsedou představenstva a žalobkyní. Dále pak žalobkyně namítala, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování, a podrobně rozebrala, v čem spočívá vadnost postupu odvolacího soudu. Nesprávné právní posouzení věci pak spatřovala v tom, že odvolací soud se při zkoumání intenzity porušení právních předpisů nezabýval tím, že v řízení nebylo prokázáno, že by v důsledku jednání žalobkyně byla společnosti DEKRON a. s. způsobena škoda, že společnost DEKRON a. s. by musela platby nad 1.000,- Kč vytýkané žalobkyni stejně provést, protože se jednalo o úhradu jejích existujících závazků, a že tedy v žádném případě nešlo o svévolné nakládání s finančními prostředky zaměstnavatele. Vedle toho odvolací soud nepřihlédl k ustanovení § 79 odst. 6 zákona č. 378/2007 Sb., podle něhož provozovatel lékárny musí mít ustanovenu nejméně jednu osobu se vzděláním v akreditovaném zdravotnickém magisterském studijním programu farmacie a se specializovanou způsobilostí odpovědnou za to, že činnost lékárny odpovídá tomuto zákonu, a že technologické postupy přípravy zajišťují jakost, účinnost a bezpečnost připravovaných léčivých přípravků. V lékárně po dobu jejího provozu musí být vždy přítomen vedoucí lékárny nebo jím pověřený farmaceut. Odborný zástupce je navíc odpovědný za personální změny v lékárně a tyto podléhají jeho souhlasu. V daném případě však předmětné okamžité zrušení pracovního poměru žalobkyně ze strany vedoucího lékárny odsouhlaseno nebylo, žalobkyně je proto též z tohoto důvodu považuje za neplatné. Žalobkyně navrhla, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná uvedla, že, jakkoli byla žalobkyně podle pracovní smlouvy přijata jako lékárník – asistent, byla následně zaměstnavatelem pověřena vedením lékárny, z čehož také vyplynula její odpovědnost za řádný provoz lékárny. Bylo prokázáno, že se svěřenými finančními prostředky i se svěřeným zbožím nakládala nedbale a v rozporu s pokyny nadřízených zaměstnanců, i v rozporu s vnitřním předpisem, s nímž byla seznámena, a to za situace, kdy na porušování pracovních povinností byla žalovanou upozorněna. Vzhledem k intenzitě protiprávního jednání žalobkyně nelze po žalované spravedlivě požadovat, aby žalobkyní zaměstnávala i po dobu výpovědní doby.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) projednal dovolání podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů účinných do 31. 12. 2012 (dále jen „o.s.ř.“), neboť napadený rozsudek byl vydán v době do 31. 12. 2012 (srov. Čl. II bod 7 zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.) a že jde o rozsudek, proti kterému je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadený rozsudek bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Projednávanou věc je i v současné době třeba posuzovat - vzhledem k tomu, že žalobkyně se domáhá určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru, které jí bylo doručeno dne 28.3.2008 - podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění účinném do 13.4.2008 (tj. přede dnem, kdy nabyl účinnosti nález Ústavního soudu, který byl vyhlášen pod č. 116/2008 Sb.) - dále jen „zák. práce“.

Dovolatelka v první řadě odvolacímu soudu vytýká, že jeho závěr o tom, zda a jakým způsobem se dopustila porušení právní povinnosti, vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování, a že naopak pominula některé rozhodné skutečnosti, které byly prokázány.

Podle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. lze dovolání, které je přípustné mimo jiné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. (a tak je tomu v

projednáváné věci), podat z důvodu, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Za skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, je třeba ve smyslu citovaného ustanovení považovat výsledek hodnocení důkazů soudem, který neodpovídá postupu vyplývajícimu z ustanovení § 132 o. s. ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplynuly ani jinak nevyšly z řízení najevo, protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, nebo protože v hodnocení důkazů, popřípadě poznatků, které vyplynuly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálně věrohodnosti je logický rozpor, nebo který odporuje ustanovení § 133 až § 135 o. s. ř. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného práva. Provedeným dokazováním je třeba rozumět jak dokazování provedené u soudu prvního stupně, tak i dokazování u soudu odvolacího.

Dovolacím důvodem podle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. lze napadnout výsledek činnosti soudu při hodnocení důkazů, na jehož nesprávnost lze usuzovat - jak vyplývá ze zásady volného hodnocení důkazů - jen ze způsobu, jak k němu odvolací soud dospěl. Nelze-li soudu v tomto směru vytknout žádné pochybení, není možné ani polemizovat s jeho skutkovými závěry (např. namítat, kterému svědkovi měl soud uvěřit, že z provedených důkazů vyplývá jiný závěr nebo že některý důkaz není pro skutkové zjištění důležitý). Znamená to, že hodnocení důkazů, a tedy ani skutkové zjištění jako jeho výsledek, z jiných než výše uvedených důvodů nelze dovoláním úspěšně napadnout.

Skutkové zjištění o tom, že žalobkyně přes opakovaná upozornění porušila zákaz provádění hotovostních plateb dne 4.3.2008, kdy v hotovosti zaplatila 2.424,- Kč společnosti T. K., dne 12.3.2008 (zaplacení 4.141,- Kč firmě Jana), a dne 26.3.2008 (zaplacení 39.865,- Kč společnosti L'Oréal Česká republika) odvolací soud učinil z přehledu hotovostních plateb učiněných lékárnou za období od 3.10.2007 do 31.3.2007 (zde uvedeno Jana s.r.o. a Vichy – L'Oréal), z upozornění ze dne 18.2.2008, že žalobkyně, „přes výslovný pokyn“ daný dne 4.1.2008 ústně a následně i písemně, že veškeré platby v hotovosti převyšující 1.000,- Kč musí být předem schválené, „opakovaně platila v hotovosti za dodávky zboží do lékárny částky mnohonásobně převyšující tuto částku, aniž by vedení společnosti bylo jakkoliv informováno“, z výpovědi nadřízeného žalobkyně Ing. J. M. a svědkyně Ing. D. D., e-mailu Ing. J. M. žalobkyně ze dne 25.3.2008 s příkazem „zatím nic neobjednávat ani nenakupovat“ a odpovědi žalobkyně zdůrazňující nutnost „doobjednat Vichy, zaplatím to hotově“. Namítá-li žalobkyně, že s placením v hotovosti společnosti Vichy L'Oréal vyslovila svědkyně D. souhlas, pomíjí, že tato část výpovědi se vztahuje k období „než tam nastoupila paní doktorka“, že je svědkyně konzistentní v tom, že ohledně vyplacení částek nad 1.000,- Kč „je patrné, že paní doktorka neplnila ty příkazy, které jsme jí dali“, a že výslovný zákaz Ing. M. provést platbu dne 26.3.2008 tím nemůže být zpochybněn. Obdobně námitkou směřující spíše k otázce posouzení intenzity porušení právních povinností (že ve dnech, kdy nepracovala, nemohla odvést tržbu do trezoru), nemohlo být zpochybněno zjištění dne 21.2.2008 vytykávané v okamžitém zrušení, že žalobkyně tehdy odvedla „v souhrnu“ částku o 60.000,- Kč nižší, než odpovídá prodanému zboží. Konečně, odvolacímu soudu nelze důvodně vytkat, že se nezapomínal skutkovými zjištěními, která nemají vztah k důvodu, pro který byl pracovní poměr skončen a který považoval na základě výpovědi svědka B. a „Tabulky Mediox-příjmy zboží s nulovou nákupní cenou v Lékárně Letiště Praha“ za prokázané odvolací soud, tedy, že řadu položek zboží eviduje s prodejní cenou 0,- Kč a že tímto způsobem je značně zkreslena skladová evidence. Z odůvodnění napadeného rozsudku a z obsahu spisu je zřejmé, že odvolací soud pro uvedená zjištění vzal v úvahu jen skutečnosti, které vyplynuly z provedených důkazů a přednesů účastníků, že žádné skutečnosti, které v tomto směru byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo a které byly současně významné pro věc, nepominul a že v jeho hodnocení důkazů a poznatků, které vyplynuly z přednesů účastníků, není z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, event. věrohodnosti logický rozpor, popřípadě že by hodnocení důkazů odporovalo ustanovením § 133 až § 135 o. s. ř.

Podle ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce zaměstnavatel může výjimečně pracovní poměr okamžitě zrušit jen tehdy, porušil-li zaměstnanec povinnost vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvlášť hrubým způsobem.

Dovolatelka v první řadě namítá, že odvolací soud měl přihlídnout k ustanovení § 79 odst. 6 zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech (ve znění účinném v době dání výpovědi), neboť dovozovala, že personální změny v lékárně podléhají souhlasu odborného zástupce ustanoveného na základě tohoto ustanovení, a v daném případě je skončení pracovního poměru neplatné, protože „předmětné okamžité zrušení pracovního poměru žalobkyně ze strany vedoucího lékárníka odsouhlaseno nebylo“. Uvedený názor nelze sdílet, neboť ani z tohoto ustanovení, ani z jiného právního předpisu, nevyplyvá, že by možnost rozvázání pracovního poměru se zaměstnancem lékárny byla podmíněna předchozím souhlasem jiného (nadřízeného) zaměstnance.

Dodržování povinnosti vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci zmíněné též v ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce patří k základním povinnostem zaměstnance vyplývajícím z pracovního poměru [srov. § 38 odst. 1 písm. b) zák. práce] a spočívá v plnění povinností, které jsou stanoveny právními předpisy (zejména ustanoveními § 301 a § 302 - 304 zák. práce), pracovním řádem nebo jiným vnitřním předpisem zaměstnavatele, pracovní nebo jinou smlouvou nebo pokynem nadřízeného vedoucího zaměstnance. Má-li být porušení povinnosti vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k vykonávané práci právně postižitelné jako důvod k rozvázání pracovního poměru ze strany zaměstnavatele, musí být porušení pracovních povinností ze strany zaměstnance zaviněno (alespoň z nedbalosti) a musí dosahovat určitý stupeň intenzity. Zákoník práce rozlišuje - jak vyplývá z ustanovení § 52 písm. g) a § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce - mezi méně závažným porušením pracovní povinnosti, závažným porušením pracovní povinnosti a porušením pracovní povinnosti zvlášť hrubým způsobem. Porušení povinnosti vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci nejvyšší intenzity (zvlášť hrubým způsobem) je důvodem k okamžitému zrušení pracovního poměru nebo k výpovědi z pracovního poměru [§ 55 odst. 1 písm. b), § 52 písm. g) část věty před středníkem zák. práce].

Podle ustanovení § 301 písm. a) zák. práce jsou zaměstnanci povinni pracovat řádně podle svých sil, znalostí a schopností, plnit pokyny nadřízených vydané v souladu s právními předpisy a spolupracovat s ostatními zaměstnanci.

Vzhledem k tomu, že jedním ze základních znaků závislé práce (srov. § 2 odst. 4 zák. práce) je její výkon ve vztazích nadřízenosti a podřízenosti, jsou zaměstnanci od vzniku pracovního poměru povinni konat práci podle pracovní smlouvy podle pokynů zaměstnavatele [srov. § 38 odst. 1 písm. b) zák. práce], a proto musí být povinni plnit pokyny nadřízených. Povinnost zaměstnanců plnit pokyny nadřízených, která patří k základním povinnostem

zaměstnanců uvedeným v ustanovení § 301 zák. práce, se samozřejmě týká pouze takových pokynů, které jsou vydány v souladu s právními předpisy.

Ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce patří k právním normám s relativně neurčitou (abstraktní) hypotézou, tj. k takovým právním normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a které tak přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Pro posouzení, zda zaměstnanec porušil povinnost vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci méně závažně, závažně nebo zvlášť hrubým způsobem, zákon nestanoví, z jakých hledisek má soud vycházet. V zákoníku práce ani v ostatních pracovněprávních předpisech nejsou pojmy „méně závažné porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci“, „závažné porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci“ a „porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci zvlášť hrubým způsobem“ definovány, přičemž na jejich vymezení závisí možnost a rozsah postihu zaměstnance za porušení takové povinnosti. Vymezení hypotézy právní normy tedy závisí v každém konkrétním případě na úvaze soudu; soud může přihlídnout při zkoumání intenzity porušení pracovní povinnosti zaměstnance k jeho osobě, k funkci, kterou zastává, k jeho dosavadnímu postoji k plnění pracovních úkolů, k době a situaci, v níž došlo k porušení pracovní povinnosti, k míře zavinění zaměstnance, ke způsobu a intenzitě porušení konkrétních povinností zaměstnance, k důsledkům porušení uvedených povinností pro zaměstnavatele, k tomu, zda svým jednáním zaměstnanec způsobil zaměstnavateli škodu, apod. Zákon zde ponechává soudu širokou možnost uvážení, aby rozhodnutí o platnosti rozvázání pracovního poměru okamžitým zrušením nebo výpovědí odpovídalo tomu, zda po zaměstnavateli lze spravedlivě požadovat, aby pracovní poměr zaměstnance u něj nadále pokračoval (srov. ve vztahu k obsahově shodné dřívější právní úpravě rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 6. 1995 sp. zn. 6 Cdo 53/94, uveřejněný v časopise Práce a mzda č. 7-8, roč. 1996, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2000 sp. zn. 21 Cdo 1228/99, uveřejněný pod č. 21 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2001). Výsledné posouzení intenzity porušení pracovní povinnosti přitom není jen aritmetickým průměrem všech v konkrétním případě zvažovaných hledisek; k některým z nich je třeba přistupovat se zvýšenou pozorností tak, aby byla vystižena typová i speciální charakteristika porušení právních povinností v konkrétní věci (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 7. 2013 sp. zn. 21 Cdo 3325/2012).

V posuzovaném případě žalobkyně vytýká odvolacímu soudu kromě jiného, že při úvaze o míře intenzity porušení pracovní povinnosti nepřihlédl k tomu, že nebylo prokázáno, že by v důsledku jejího jednání byla zaměstnavateli způsobena škoda, a že společnost „by musela platby stejně provést, protože se jednalo o úhradu již existujících závazků“, takže nemohlo jít o „svévolné nakládání s finančními prostředky zaměstnavatele. Dovolatelka však přehlíží, že ke kritériím, která mohou být při posouzení intenzity porušení pracovní povinnosti zohledněna, nelze přihlížet pouze mechanicky, neboť některá z nich mohou mít – jak již ze shora uvedeného vyplývá – v kontextu posuzovaného případu zvýšený význam. Je jistě správné, že je třeba přihlížet též k okolnostem, za nichž došlo k porušení pracovní povinnosti, k osobě zaměstnance, k funkci, kterou zastává, k jeho dosavadnímu postoji k plnění pracovních úkolů, jakož i k důsledkům porušení uvedených povinností pro zaměstnavatele. V posuzované věci však nelze opomíjet, že žalobkyně „přes opakovaná upozornění“ zcela úmyslně opětovně porušila zcela jednoznačný zákaz zaměstnavatele vydaný v souladu s právními předpisy provádět hotovostní platby nad 1.000,- Kč za hotové, a tím porušila jednu ze stěžejních povinností zaměstnance charakterizující pracovní poměr jako výkon závislé práce – plnit pokyny zaměstnavatele vydané v souladu s právními předpisy [§ 301 písm. a) zák. práce]. Je právně nerozhodné, jak sama žalobkyně hodnotila vydaný pokyn, neboť zaměstnanec je povinen plnit pokyny nadřízených vydané v souladu s právními předpisy bez ohledu na to, jaké odborné stanovisko k nim zaujímá. Již ze skutečnosti, že žalobkyně nebrala zřetel na předchozí pokyny zaměstnavatele a přesto dále jednala proti výslovnému příkazu nadřízených, je zřejmé, i s přihlédnutím k dalším dvěma vytýkaným porušením právních povinností, že po žalované nelze spravedlivě požadovat, aby pracovní poměr žalobkyně trval až do uplynutí výpovědní doby.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný. Protože lze sdílet závěr odvolacího soudu uvedený v jeho usnesení ze dne 16. 2. 2011 č. j. 23 Co 564/2010-177 ohledně subjektu, který tehdy podával odvolání, a protože nebylo zjištěno, že by byl postižen některou z vad, uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 o.s.ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o.s.ř. nebo v § 229 odst. 3 o.s.ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalobkyně podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

Protože žalovaná byla v řízení úspěšná, dovolací soud uložil žalobkyni, aby jí nahradila náklady potřebné k uplatňování práva. Při rozhodování o výši náhrady nákladů řízení dovolací soud přihlédl k tomu, že výše odměny za zastupování advokátem má být určena podle sazeb stanovených paušálně pro řízení v jednom stupni zvláštním právním předpisem (§ 151 odst. 2 část věty první před středníkem o. s. ř.), neboť nejde o přiznání náhrady nákladů řízení podle ustanovení § 147 nebo § 149 odst. 2 o. s. ř. a ani okolnosti případu v projednávané věci neodůvodňují, aby bylo postupováno podle ustanovení zvláštního právního předpisu o mimosmluvní odměně (§ 151 odst. 2 část věty první za středníkem o. s. ř.). Vyhláška č. 484/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), která upravovala sazby odměny advokáta stanovené paušálně pro řízení v jednom stupni, však byla nálezem Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2013 č. 116/2013 Sb. dnem 7. 5. 2013 zrušena. Nejvyšší soud České republiky za této situace určil pro účely náhrady nákladů řízení paušální sazbu odměny pro řízení v jednom stupni s přihlédnutím k povaze a okolnostem projednávané věci a ke složitosti (obtížnosti) právní služby poskytnuté advokátem ve výši 10.000,- Kč. Kromě této paušální sazby odměny advokáta spočívají účelně vynaložené náklady žalovaného v paušálních částkách náhrady výdajů ve výši 300,- Kč - srov. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů).

Vzhledem k tomu, že zástupce žalobkyně, advokát Mgr. Vojtěch Novotný osvědčil, že je plátcem daně z přidané hodnoty, náleží k nákladům, které žalované za řízení vznikly, rovněž náhrada za daň z přidané hodnoty ve výši 2.163,- Kč (§ 137 odst. 3, § 151 odst. 2 věta druhá o. s. ř.). Žalobkyně je povinna náhradu nákladů řízení v celkové výši 12.463,- Kč žalované zaplatit k rukám advokáta, který ji v dovolacím řízení zastupoval (§ 149 odst. 1 o. s. ř.) do 3 dnů od právní moci rozsudku (§ 160 odst. 1 o. s. ř.).

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně 2. září 2015

JUDr. Zdeněk Novotný

předseda senátu

www.nsoud.cz

2018 - MPSV, TREXIMA, spol. s r.o.